

CONEXIUNEA DINTRE MEDIUL SOCIAL AL FAMILIEI ȘI POTENȚIALUL EDUCAȚIONAL AL COPILULUI DE VÂRSTĂ ȘCOLARĂ MICĂ

Leșco Victoria,¹

¹Universitatea de Stat de Educație Fizică și sport, Chișinău, Republica Moldova

Abstract. *In the current socio-economic situations, characterized by the emergence of social inequalities, mistrust, insufficient involvement of the family in school life and in the physical education of children, as well as educational policies that sometimes discourage parental involvement, cooperation between school and families must be considered. a priority at national level. The educational potential of a family is its ability to fulfill the function of education, development and socialization of a child, including characteristics that reflect different conditions and factors of family life, which determine the educational premises and can, to a greater extent small or large, to ensure the successful development of the child. Such characteristics are taken into account as the socio-professional environment of the family, the cultural and moral environment in which the children are raised, family structure, financial status, place of residence, psychological climate, traditions, customs, level of culture and parental education. Since the student is formed in two different environments - family and school - cooperation between these factors must be based on mutual knowledge. Thus it is necessary for the school to have sociological information on the family group.*

Keywords: *family, social environment, educational potential, school-family partnership, low school age.*

Actualitatea temei. În cadrul situațiilor socioeconomice actuale, caracterizate de apariția inegalităților sociale, neîncredere, implicare insuficientă a familiei în viața școlii și în educația fizică a copiilor, precum și a politicilor educaționale care descurajează uneori implicarea parentală, cooperarea dintre școală și familie trebuie să fie considerată o prioritate la nivel național [4, p. 42-46]. Proporțiile catastrofale ale fenomenelor negative legate de scăderea natalității, infidelitatea conjugală, maladia incurabilă SIDA, abandonul copiilor, proliferarea vagabondajului infantil (“*copiii străzii*”), creșterea procentului de familii reconstituite, a numărului de familii ce nu fac față cerințelor educaționale ne obligă să abordăm problema educației fizice pentru familie (EFPF), prin familie (eficientizarea acesteia ca sistem social și educativ), prin intermediul învățământului de toate gradele și toate nivelurile [1, p. 140].

Familia este un mediu personal pentru viața și dezvoltarea copiilor, calitatea căreia este determinată de un șir de parametri ai unei familii particulare: componența, statutul social, condițiile materiale, nivelul studiilor părinților și alte valori ca stilul vieții și relațiile dintre membrii familiei. La vârsta școlară mică are loc restructurarea relației copilului cu adulții, în special cu părinții. Relațiile dintre copii și părinți se schimbă, aceștia devenind, din punct de vedere psihologic, mai emotivi, fiind determinați de profunzimea afecțiunii lor unul față de celălalt.

În fiecare familie se formează un anumit sistem educativ, care nu este neapărat conștientizat de către membrii familiei. Facem referire la conștientizarea obiectivelor educaționale, formularea sarcinilor educaționale și aplicarea mai mult sau mai puțin intenționată a metodelor și tehnicilor educaționale, înțelegerea a ceea ce poate și nu poate fi tolerat în raport cu copilul.

Principala caracteristică a potențialului educațional al unei familii este propriul potențial. Potențialul educațional al unei familii este capacitatea sa de a îndeplini funcția de educare, dezvoltare și socializare a unui copil [2], cuprinzând caracteristici care reflectă diferite condiții și factori ai vieții de familie, care determină premisele educaționale și pot, într-o măsură mai mică sau mai mare, să asigure dezvoltarea cu succes a copilului. Sunt luate în considerare așa caracteristici precum mediul socioprofesional din familie, ambianța culturală și morală în care sunt crescuți copiii, structura familiei, starea materială, locul de trai, climatul psihologic, tradițiile, obiceiurile, nivelul de cultură și studiile părinților. Întrucât elevul se formează în două medii diferite – familia și școala – cooperarea dintre acești factori trebuie să se bazeze pe cunoașterea reciprocă. Astfel, este necesar ca școala să posede informații sociologice asupra grupului familial.

În mod convențional, acești factori ce caracterizează viața familiei în funcție de diferiți parametri pot fi împărțiți în: socioculturali (microclimat, cultura familiei), socioeconomici (starea materială a familiei și angajarea părinților în câmpul muncii), tehnico – igienici (locul, condițiile de trai, stilul de viață al familiei) și factorul demografic (componența și structura familiei) [7].

Metodologia și organizarea cercetării. Experimentul de bază s-a desfășurat pe parcursul anului de studii 2018 – 2019. Au fost formate două grupe de părinți: martor (22 de părinți ai elevilor clasei a IV-a ”B”) și experimentală (22 de părinți ai elevilor clasei a IV-a ”A”). Pentru a identifica potențialul educațional al fiecărei familii, a fost realizat un studiu privind potențialul educațional al familiilor din grupele martor și experimentală. Au fost determinate și analizate nivelul de vârstă, studii, stare materială, componența familiei. Pe baza datelor obținute, au fost distribuite familiile în funcție de potențialul lor educațional prin clasificarea propusă de R.V. Ovciarova [6]):

- 1) familie cu climat social și educațional favorabil;
- 2) familie cu climat social favorabil, dar vulnerabilă educațional;
- 3) familie cu climat social nefavorabil și vulnerabilă în plan educațional.

Familia cu climat social și educațional favorabil este acea familie care are un climat sociocultural și psihologic sănătos și care are la baza relațiilor dintre membrii săi cooperarea.

Familia cu climat social favorabil, dar vulnerabilă educațional este acea familie care aplică tipuri greșite de educare a copilului (tutelă, indiferență, autoritate, respingere emoțională). Familia cu climat social nefavorabil și vulnerabilă în plan educațional este acea familie care are un climat sociocultural și psihologic nesănătos și aplică tipuri greșite de educare a copilului.

Rezultatele și interpretarea lor. Datele obținute privind vârsta părinților copiilor din grupele experimentală și martor sunt prezentate pe Figura 1.

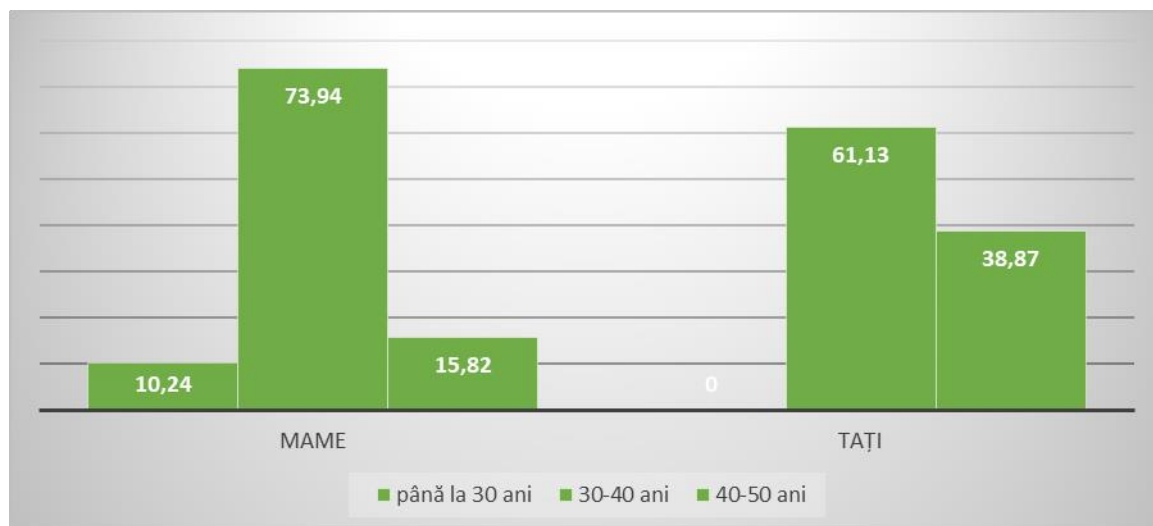

Fig. 1. Distribuția rezultatelor privind vârsta părinților copiilor din grupele martor și experimentală

Părinții de aproape 30 de ani au reprezentat 10,24%, majoritatea mame singure. Cea mai mare grupă de vârstă este cuprinsă între 30 și 40 de ani: mame – 73,94%, tați – 61,13%. Peste 40 de ani -15,82% mame (dintre care 5,7% mame singure) și 38,87% din tați. În ceea ce privește nivelul studiilor, mamele și tații nu diferă prea mult. Deși se poate argumenta că, printre mame, mai multe au studii medii și medii speciale (26,42%), iar printre tați (52,45%) — superioare. Jumătate din copii (50%) atât din grupa experimentală, cât și din cea martor cresc în familii parentale. Cealaltă jumătate este crescută ori de bunici (28%), ori de mamă singură (17%) sau rude apropiate (5%, Figura 2).

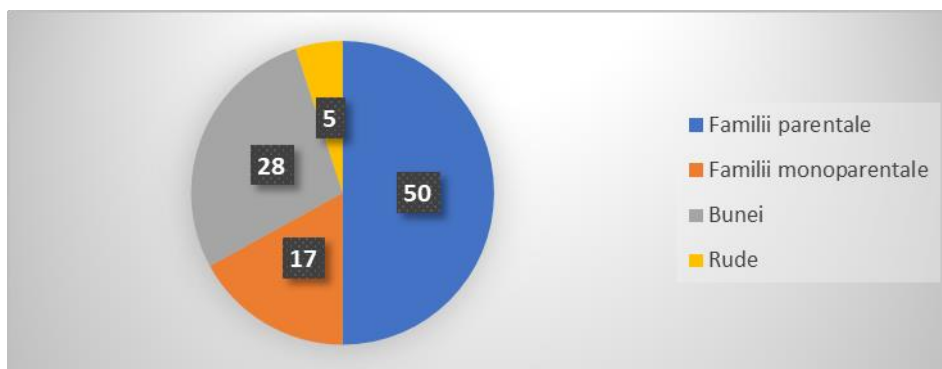

Fig. 2. Distribuția rezultatelor privind componența familiilor copiilor din grupele martor și experimentală

Trebuie remarcat faptul că nivelul stării materiale a familiilor este departe de a fi uniform. Astfel, aproape fiecare a treia familie are venituri mici (27,27%); venituri medii au 61,36% familii, și doar 11,37% din familii se autoevaluează ca fiind sigure din punct de vedere financiar (Figura 3).

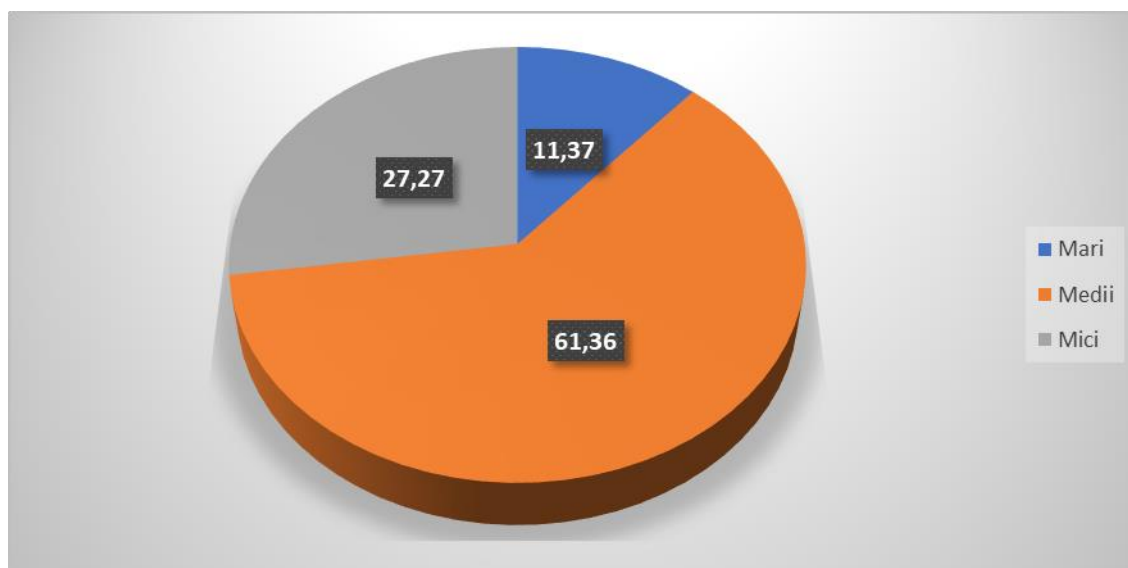

Fig. 3. Distribuția rezultatelor privind veniturile materiale ale famliilor din grupele experimentală și martor.

La determinarea potențialului educațional al familiei s-a relevat că în grupurile cercetate 54,81% din familii sunt sănătoase din punct de vedere social și educațional; 39,42% sănătoase social, dar vulnerabile din punctul de vedere educațional și 5,77% nesănătoase social, vulnerabile din punct de vedere educațional (Figura 4).

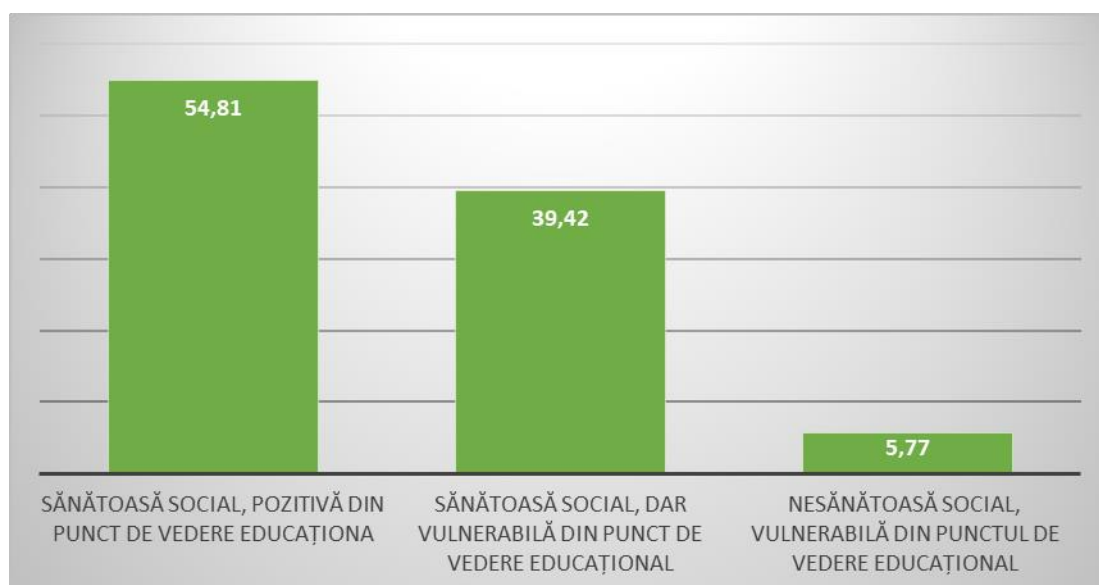

Fig. 4. Repartizarea datelor cu privire la potențialul educațional al familiei copiilor din grupa martor și grupa experimentală.

Majoritatea familiilor din grupele cercetate au avut potențial educativ pozitiv. Ele au rezerve educaționale ascunse, neutilizate, iar sarcina școlii este de a crea condiții, care să permită realizarea deplină a potențialului educațional al familiei, să ajute părinții, independent sau împreună cu profesorii școlii, să rezolve în mod eficient problemele actuale legate de educația fizică a copilului. Familia și școala trebuie să fie unite în cerințele lor pentru educarea copiilor, unanimi în dorința de a crește o persoană puternică la trup și suflet [5].

Pentru a realiza cu succes obiectivele educației familiale, părinții au nevoie de a-și dezvolta competențele parentale. Societatea contemporană încă se mai confruntă cu o serie de probleme în domeniul creșterii, îngrijirii, sănătății și educației copilului, fiind determinate, în mare parte, de lipsa în totalitate sau parțială a acestor competențe, care sunt esențiale în determinarea succesului actului educativ în cadrul familiei. Ele trebuie să asigure realizarea eficientă a întregului spectru de aspecte ale vieții de familie, inclusiv comunicarea, relația cu copiii și educarea acestora [3, p. 204-208].

Concluzii

Actualmente, mulți părinți recunosc că este dificil de a exercita rolul de părinte, mai ales din punct de vedere financiar. Acestea, de asemenea, recunosc că reușesc cu greu să facă față necesităților copilului, din punct de vedere al timpului alocat pentru procesul instructiv. Trăim într-un secol al vitezei, cu un ritm de viață extenuant. Ceea ce primează, în opinia părinților, este asigurarea celor necesare pentru trai: hrană și îmbrăcăminte. Lipsa de timp derivă și din faptul că părinții încearcă adesea să muncească în plus pentru obținerea unor

surse suplimentare de bani în bugetul familiei. Din punctul de vedere al suportului educațional, părinții nu-și pot ajuta întotdeauna copiii în însușirea materialului și definitivarea temelor pentru acasă, deoarece programele sunt foarte complicate.

Alte probleme sesizate, deși nu fac obiectul cercetării, au fost următoarele: a scăzut calitatea predării, învățării, evaluării; copiii din mediul rural, cu aptitudini deosebite pentru sport, muzică sau alte domenii, în special cei proveniți din familii cu o situație materială precară, nu au posibilitatea de a fi descoperiți și promovați.

Prin urmare, locul unde se desfășoară activ educația unui copil de vârstă școlară mică este școala și familia, care reprezintă cele mai importante domenii dinamice de activitate. Actualmente, în dezvoltarea societății, una dintre principalele cauze ale problemelor demografice a devenit pierderea valorilor familiale, împreună cu alte cauze sociale. Astfel, una dintre cele mai importante și presante probleme ale sistemului de învățământ este intensificarea interacțiunii și cooperării dintre școală și familie.

1. Cuznețov L. *Educația pentru familie din perspectiva educației permanente. Cadru conceptual și metodologic*. Chișinău: Editura Primex-com SRL, 2013. 140 p.

2. Ionescu M., Negreanu E. *Educația în familie. Repere și practici actuale*. București: Editura Cartea Universitară, 2006.

3. Munteanu T. *Familia și școala – medii de formare a atitudinilor morale la elevii claselor primare*. În: *Materialele conferinței științifice internaționale: Învățământul universitar din Republica Moldova la 80 de ani*. Vol. 1. Chișinău: UST, 2010. 410 p.

4. Stănciulescu E. *Sociologia educației familiale. Familie și educație în societatea românească: o istorie critică a intervenționismului utopic*, Volumul II, Iași: Editura Polirom, 2002. 428 p.

5. Байбородова Л.В. *Взаимодействие школы и семьи*. Ярославль: Академия развития: Академия Холдинг, 2003, 224с.

6. Овчарова Р.В. *Справочная книга социального педагога [Текст] / Р.В.Овчарова*. - М.: Сфера, 2001, 165с.

7. Сорокин П.А. *Социальная роль семьи и школы [Текст] / П.А.Сорокин //: Педагогическое наследие русского зарубежья: 20 — е годы; сост. П.В.Алексеев*. - Москва, 1993. - 144с.